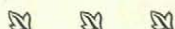

dierengemeenschappen in ruimere zin, dus met biocoenosen. De beperking van de diersociologie tot de betrekking tussen dieren van één soort brengt het gevaar mee, dat men de gedragsanalyse op de voorgrond schuift, aan welk gevaar ook de S. niet geheel is ontkomen. Zou het in dit verband niet beter zijn in de titel te spreken van ethologie i.p.v. sociologie?

Ook mist ref. een overzicht van de diengemeenschappen naar hun samenstelling. Het zou de waarde van dit prachtige boekje z.i. verhoogd hebben.

Ref. hoopt, dat de S., die inmiddels tot Hoogleraar aan de Leidse Universiteit benoemd is, waarmee hij zowel de S. als de L. U. van harte gelukwens, nog vele herdrukken van dit inhoudrijke en inspirerende boekje moge bewerken.

Dr W. D. v. D. HEYDE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN.

Visotter. Vroeger jaren werden in deze streek dikwijls visotters gezien en jaarlijks één of meer gevangen. In 1945 zagen wij nog geregeld de sporen in het slib aan de rivier, doch sedert meer dan een jaar hebben we hier niets meer van een otter gezien.

Schelluinen (bij Gorinchem).

B. LEENDERTSE.

Beflijster op Texel. Uit een zeer dicht bosje van Meidoorn, Vlier, enz. zo dicht, dat het zonder verwoestingen niet mogelijk was naar het nest om te zien, vloog 10 Juni 1946 een beflijster op. Dit geschiedde bij de Buiten-Mui op Texel.

Amstelveen.

A. J. VAN DER LINDEN.

Albino vorm van de Grote Lijster. Sinds het vroege voorjaar van 1946 huist hier op de Lage Vuurse een albino vorm van de Grote Lijster. De vogel is voor het grootste deel wit. De vleugels zijn gedeeltelijk grijs-bruin, terwijl verder borst en nek bezet zijn met fijne, donkere vlekjes. Ook in de staart zitten enige donkere veren. Of het een mannetje is of een wijfje durf ik niet te zeggen. Het is niet onmogelijk dat de vogel hier gebroed heeft. In het voorjaar meende ik geregeld een tweetal te zien. De laatste tijd echter zie ik de albino alleen maar, die trouw naast het huis in een aardappelakker zijn voedsel komt zoeken, met tussenpozen verdwijnt en zodoende de indruk wekt alsof er jongen te verzorgen zijn. De tijd heeft mij tot nu toe ontbroken om dit nader te onderzoeken.

Lage Vuurse.

T. VAN BURKEN.

De Kleine Specht. Door een buurjongen attent gemaakt op een nestplaats van de kleine bonte specht, verwonderde ik mij over de wijze van nestbouw. Dit nest was niet, zoals de spechten-traditie het wil, uitgehakt in een boom of takstomp, doch tegen een afgebroken takstomp, op een paar houtdraden die waren blijven staan, vastgeplakt. Het nest was vanaf de grond gemakkelijk zichtbaar en zat op een hoogte van 4 a 5 meter. Gaarne had ik van dit nest een foto gemaakt, doch nadat het eerst alle dagen buiig weer was en de belichting dus onvoldoende, moest ik bij de eerste de beste mooie dag constateren dat de spechtfamilie was vertrokken. De 2 jonge spechten inclus. Is deze manier van nestelen van de kleine bonte specht wel meer bekend?

Vollenhove, 19 Juni '46.

J. WINTERS Hz.

Pestvogel-Invasie? Op 9 Februari 1947 zag ik een achttal pestvogels in een boomgaard te Kloetinge bij Goes.

W. C. SINKE.

Kleine Klauwier. Op Dinsdag 4 Maart werd door mij in de duinterreinen van de Amsterdamse Waterleiding te Vogelenzang een Kleine klauwier waargenomen.

Heemstede.

H. SMIT.

Zwanen bij Wageningen. Het eerst ontdekten we ze bij de Noordberg tussen Renkum en Heelsum. Ze verbleven meest in een wak, gelegen in een buitenbocht van de Rijn of in de Heelsumse beek. Het waren drie Knobbelzwanen, waaronder een jonger exemplaar, dat kleiner was en een tamelijk grauwe snavel had, en 4 Wilde Zwanen, die belangrijk schuwer waren. Helaas werden ze hier nogal vaak gestoord door het publiek.

Rustiger kon men de zwanen waarnemen in het Binnenveld (Blauwgraslanden tussen Wageningen en de Grebbeberg), waar Knobbelzwanen en Wilde Zwanen in variërend aantal in de

Grebbe verbleven. Later zaten ze meer op de weilanden, zodat we prachtig hun sporen konden bestuderen. Daar vonden we bijvoorbeeld de sporen van opvliegende zwanen: naast het voetspoor stonden dan de vleugeltoppen precies in de sneeuw geprent, typisch genoeg meestal maar aan een kant en bij de neerstrijkende exemplaren zag men eerst twee groeven van de bij het dalen neerhangende poten, daartussen de fijne streping van de als rem gebruikte staart, die op-hield, zodra de poten vaste grond hadden.

Natuurlijk troffen we ook vaak de faeces aan. Een onderzoek daarvan bracht aan het licht, dat enkele geheel uit Winterrogge bestonden, de meeste voor het grootste gedeelte uit een ondefinieerbare massa waterplanten, te herkennen aan het vele luchtweefsel.

De Knobbelzwanen waren zo dicht te benaderen, dat we door hun neusgaten heen de lucht weer konden zien, deze staan nl. met elkaar in directe verbinding. Verschillende keren viel het ons op, dat de knobbels van deze wilde exemplaren lang niet zo in het oog lopend waren als bij onze parkzwanen.

Eveneens opvallend is de, onder het vliegen golvende nek van de Knobbel, hetgeen we geen enkele keer bij de Wilde Zwaan zagen. Verder is de Wilde Zwaan veel luidruchtiger, hij maakt vooral onder het vliegen een gakkend geluid. De Knobbel geeft zelden geluid.

Overigens blijft natuurlijk het verschil tussen de snavels het meest zekere determinatie-kenmerk. Wageningen, 6-3-'47. FRITS SCHNEIDER.

Vogels op de voedertafel. Als voederplaats gebruik ik een gewoon tuintafeltje, dat dicht bij een raam staat, onder een kastanjeboom. Aan een kant staat een dennenboom en daaronder vele heesters. Als voeder gebruik ik brood en broodkruimels, allerlei zaden en voor de mezen worden stukken spezkwoerd aan de kastanjeboom opgehangen.

In het begin van de winter kwamen te gast: gewone vinken, heggemussen, merels, roodborstjes. Op het spezkwoerd geregeld koolmezen en enkele pimpelmezen.

In Januari verschenen de eerste kepen en steeds kwamen er meer. Daar de vogels af- en aan-vlogen, was het tellen lastig, doch ik schat, dat een dertigtal op bezoek kwam. Dat is de eerste maal, dat ik kepen op de voedertafel zag komen. De dieren waren zeer haatdragend, niet alleen onder elkaar, doch ook tegenover de andere gasten. Voortdurend waren er gevechten en vaak verjoeg een enkele vogel alle andere bezoekers. De gewone vinken verdwenen op enkele paartjes na, doch een paartje groenvinken kwam en die stoorden zich volstrekt niet aan het agressief op-treden van de kepen. Onder de kepen bevonden zich prachtig uitgekleurde mannetjes, maar ook lichtere exemplaren, waarschijnlijk jonge vogels van de vorige zomer. Vooral gedurende de koude dagen, toen de grond dik met sneeuw bedekt was, waren de kepen talrijk. Zodra de sneeuw gesmolten was, werd het bezoek minder en drie dagen later, toen alle sneeuw verdwenen was, waren alle kepen weg.

Ook van anderen hoorde ik, dat in deze winter zovele kepen op de voederplaatsen aanwezig waren, o.a. in Zeist. Vlaamse gaaien en eksters kwamen wel dichtbij, bleven echter in de dennen en kwamen nooit te gast.

Nu, 29 Maart, komen nog slechts enkele vogels op de voederplaats, ook de stukken spezkwoerd worden niet meer zo geregeld door de mezen bepikt. Ze hebben blijkbaar nu buiten al voedsel genoeg en zijn druk bezig de nestkastjes te inspecteren. Een nestkastje, vlak boven de voeder-tafel, trekt zeer de aandacht van een paartje pimpelmezen, die ik na de strenge winter 1941-'42 niet meer in mijn tuin zag.

Leersum.

DOCTERS VAN LEEUWEN.

Reptielen en Amphibieën in Zuid Limburg. Over het voorkomen van Amphibieën en Reptielen in de buurt van Maastricht en verder in Zuid Limburg kan ik U het volgende melden:

Amphibieën

Gewone pad: algemeen in Maastricht en omgeving.

Gestreepte pad: betrekkelijk zeldzaam.

Vroedmeesterpad: plaatselijk algemeen o.a. bij Epen, Schimmert, Bemelen.

Geelbuikpad: zover ik kan nagaan algemeen in het gehele krijtgebied.

Bruine kikvors: algemeen.

Groene kikvors: algemeen.

Boomkikvors: zeldzaam, talrijk bij Gronsveld en bij Urmond.

Vuursalamander: (Landsalamander). Op heel beperkt gebied, o.a. eens veel larven in een beekje.

Kleine watersalamander: algemeen in Zd. Limburg.

Grote watersalamander: minder algemeen, doch verspreid door geheel Zd. Limburg.

Alpensalamander: zeer algemeen in het krijtgebied: Epen, Slenaken, Mechelen, doch ook te Geulle.

Vinpootsalamander: van een paar plaatsen in Z. Limburg vermeld.

Reptielen

Moerasschildpad: wordt zo nu en dan gevangen, nog weer in 1944 een ex. in de streek van Heerlen. Dit ex. werd met menie aan het borstschild gemerkt weer losgelaten.

Kleine hagedis: algemeen in het gehele Z. van Limburg.

Grote hagedis: alleen gevangen op de Brunsummer heide; daar waarschijnlijk algemeen.

Muurhagedis: talrijk op een enkele plek bij Maastricht.

Hazelworm: algemeen in de omgeving van Maastricht.

Gladde slang: herhaaldelijk gevangen o.a. in de omgeving van Maastricht.

Ringslang: in de omgeving van Maastricht enkele malen gevangen.

Jammer genoeg is een duidelijke achteruitgang in de stand ook van deze dieren te bespeuren o.a., doordat de boeren veel meer dan vroeger ook in kleine poelen eenden gaan houden. Deze richten een ware slachting aan onder het watergedierte.

Maastricht.

W. C. G. ONSTENK.

Deze samenvattende opgave is een welkome aanvulling op onze lijsten in D. L. N. XXI, blz. 126, 184 (Reptielen) en D. L. N. XXVI blz. 291 (Kikkers-enquête). Talrijke nagekomen berichten hopen we spoedig nog eens samen te vatten. Intussen zijn opgaven uit het hele land, ook van de gewoonste soorten, welkom.

De vereniging „*Lacerta*” heeft een „herpeto-geografische dienst” gesticht die verspreidingsgegevens van reptielen en amphibieën in Nederland wil registreren. Een verslag over de jaren 1945 en 1946 van deze dienst is verschenen en geeft een prachtig overzicht van de talrijke reeds verzamelde gegevens met kaartjes, waarop ook reeds enkele voorlopige conclusies omtrent verspreidingsgrenzen (o.a. van de gewone en de kleine hagedis) door lijnen zijn aangegeven. Zie onderstaand bericht van dezen dienst.

J. Hs.

De verspreiding van Reptilia en Amphibia in Nederland. De Herpeto-geografische Dienst van de Nederlandse Vereniging van herpetologen en terrariumhouders „*Lacerta*” (een dienst welke alle waarnemingen en vondsten van reptilia en amphibia in Nederland documenteert) geeft een geïllustreerd verslag uit, betrekking hebbende op circa 450 gedocumenteerde waarnemingen en vondsten.

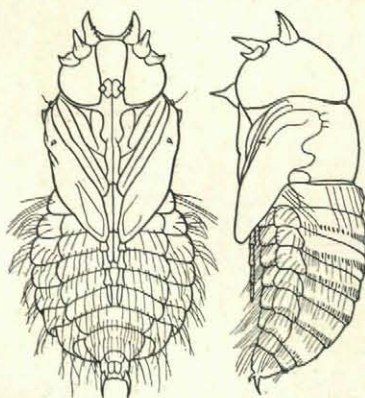
Dit uitvoerige en zeer interessante verslag is gratis beschikbaar voor de lezers van dit tijdschrift, mits bij aanvraag een postzegel van 2 cent wordt bijgevoegd. Aanvragen bij den heer D. P. van Wijk, tandarts, Amersfoortsestraatweg 45, Bussum, die deze Dienst beheert.

Voorts wordt een beroep gedaan op alle lezers van D. L. N., die de vrije natuur ingaan, waarnemingen en vondsten aan bovengenoemde Dienst door te geven, liefst op de daarvoor speciaal ontworpen en gedrukte documentatiekaarten, welke op aanvraag gratis en franco worden toegezonden.

In het bijzonder worden opgaven verwacht uit de provincies Zeeland, Noord Brabant en uit de tijdens de oorlog geïnduëerd geweest zijnde gebieden, alsmede uit de Noord-Oost-Polder.

Opgaven uit andere gebieden zijn natuurlijk ook van harte welkom. Medewerkers ontvangen op het einde van het verslagjaar een uitvoerig overzicht.

Thyridanthrax fenestratus Fall. Als reactie op mijn artikeltje in De Levende Natuur van

Pop van *Th. fenestratus* Fall. van voren en van opzij.

Mei 1944 over Wolzwevers (Bombyliidae) stuurde Pater Adriaanse M.S.C. mij in Juni van dat jaar uit Tilburg een pop van een wolzwever, die hij had aangetroffen in de verpoppingscocon van een Kleine Rupsendoder (*Ammodiplosa adriaansei* Wilcke). Hij zowel als ik waren zeer benieuwd welke soort er uit tevoorschijn zou komen. Helaas is de pop, bij het natekenen onder een elektrische lamp, verdroogd. Gelukkig had Adriaanse er nog een paar. Daarvan is er nog een verdroogd — het is bij in de grond verpoppende insecten nu eenmaal vaak moeilijk de gulden middenweg tussen beschimmelen en verdrogen te vinden — maar uit de derde pop kwam ten slotte een imago te voorschijn, wel wat kreupel, maar toch zonder moeite te herkennen als *Thyridanthrax fenestratus* Fall.

Künkel d'Herculais in Algiers en Portschinsky in Rusland kweekten dit dier uit de eicocons van een paar sprinkhaansoorten. Blijkbaar neemt onze *Thyridanthrax* het niet zo nauw bij de keuze van zijn gastheer.

J. WILCKE.

Koninginnepage. In Augustus 1946 wandelden wij langs den IJseldijk bij Olst en zagen daar opvallend veel koninginnepages vliegen, naar schatting een 20-tal over een afstand van een paar honderd meter. Langs de dijkhelling veel late bloei van schermbloemen, vooral wilde peen.

Deventer.

H. R. HOOGENRAAD.

Een nieuwe paddestoel in ons land. Begin Juni '46 vond de heer B. Schöffner een onbekende paddestoel op het gazon voor huize „de Wielewaal” in de bossen van den heer Philips aan de Oirschotse Dijk alhier. Bij determinatie te Leiden bleek het *Morchella costata* te zijn, een in Zd.-Tirol thuishorende soort. Daar het gebouw geruime tijd als stafkwartier voor de „Wehrmacht” dienst deed, zal dit wel de oorsprong zijn. Op 15 Juni '44 vonden leden van de afd. Eindhoven der N.N.V. een tweetal ex. in de tuin van een apotheek in de Willemstraat alhier.

Eindhoven.

G. v. D. ZANDEN.

Alweer een nieuwe paddestoel in ons land! Leden van de afdeling Eindhoven der N.N.V. vonden tegen den kant van een greppel rond een terrein dat lang bij een Britsche legerafdeling in gebruik was een bruine truffel van ca. 2,5 cm doorsnede. Bij determinatie bleek het te zijn de in Engeland zeldzaam voorkomende *Melanogaster ambiguus*, een voor ons land nieuwe aanwinst.

Eindhoven.

G. v. D. ZANDEN.

Rijk dragende bomen. De winter van 1946—'47 zal in onze herinnering voortleven als een geweldige winter. Maar naast veel koude heeft hij ons ook enkele biologische merkwaardigheden gebracht, die echter in geen enkel verband tot deze koude staan.

De gegevens, die ik over deze bijzonderheden bezit, zijn zeer beperkt; misschien kan publicatie er van de aandacht van belangstellenden op deze zaak vestigen en zodoende een meer volledig beeld verschaffen van de rijkdom aan vruchten van enkele boomsoorten, die in ons land veel aangeplant zijn.

In Leiden, zowel als in Utrecht viel het mij op, hoe rijk sommige *elzen*, *essen* en *platanen* met vruchten beladen zijn. Hier volgen de standplaatsen van enkele zeer in 't oog vallende exemplaren. De meest overdadig met vruchten beladen *plataan* staat in Utrecht tegenover het voor reizigersverkeer niet meer gebruikte z.g. Maliebaanstation. Deze bezit een rijkdom aan vruchtkogels als ik nooit eerder zag. Op afstand reeds valt de weelde op. Normaal met vruchten beladen platanen tekenen hun takken en twijgen en hun spaarzame vruchtkogels als een ijl silhouet af tegen de strakke winterluchten, doch deze boom vormt donkerbruine vlakken tegen de lichte achtergrond.

Minder rijk bezet, doch toch nog opvallend zijn de platanen op de Oudegrachtswerf vlak bij de Bakkerstraat, op het Lepelenburg tegenover het voormalige kantoor van Vlaer en Kol, op de Rijnkade tegenover het gebouw der Steenkolenhandelmaatschappij, op de Stevens Fundatie en enkele exemplaren op de Biltstraat.

In Leiden staat in een der tuinen langs het Galgewater een exemplaar, dat deze winter ook veel rijker vrucht draagt dan ooit in de voorafgegangene vijf en twintig jaar dat ik deze boom bijna dagelijks zie.

Rijk dragende *essen* zag ik in Leiden in tuinen tussen Morschsingel en Stationsweg en in Utrecht op 't Lepelenburg vlak bij de Brigittenstraat, op de Kromme Nieuwe gracht tussen Plantsoen en Keistraat waaronder een treures, op de Maliesingel tussen Nachtegaalstraat en Schoolstraat, in een tuin langs de Parallelweg, vlak bij de Zonstraat, in 't Wilhelminapark en op 't Hoogeland nabij het gebouw van het Staatsbosbeheer en ook nog op de Oudegracht nabij de Hamburgerstraat.

Een zeer rijk beladen *els* prijkt in het Wilhelminapark. Voorts zijn er enkele *esdoorn* exemplaren, die buitengewoon veel vruchten dragen. Mochten er elders in 't land ook zulke rijkdragende bomen voorkomen, dan had ik daarvan gaarne bericht.

Leiden, Morschweg 138.

Dr. H. SCHILP.

Actieve Natuurbescherming in eigen kring. Steeds weer moeten de natuurliefhebbers op de bres staan voor ondoordachte aanslagen op wat hun lief is. Thans heeft het Rijkspluimvee-instituut te Beekbergen een brochure doen verschijnen inzake konijnenvoer. Hierin wordt o.m. de gevlekte dovenetel (*Lamium maculatum*) als goed eetbaar aanbevolen. Laten onze Limburgse natuurminnaars (want het betreft hier immers een vrijwel alleen in Limburg meer algemeen voorkomende plant) hier op toezien en eventuele plukkers op de zeldzaamheid voor ons land van deze plant wijzen. Intussen zullen we pogen die opmerking in een volgende uitgave van deze brochure te doen veranderen.

Eindhoven.

G. v. D. ZANDEN.